18 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
ޤައުމީ ސަލ މަތުގެ ކޮ މިޓީގެ 29 ވަނަ ބައްދަލުވުން
26 އޮގަސްޓު 2015

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަޑައިގެން ތިއްބެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މި ވަގުތު ވަޑައިގެން ތިއްބެވި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަކީ؛ ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްޠަފާ. ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދު
ޙުސައިން، ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން، ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ، މަނަދޫ ދާއިރާގެ
މެންބަރު އުމަރު ޙުސައިން، ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ، ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު
އިބްރާހީމް ޙަސަން، ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله އަޙްމަދު، އަދި ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޅުގަނޑު
އިބްރާހީމް ރިޟާ. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވިފައި ދެ ކަމެއް އެބަ އޮތް. މީގެތެރެއިން ފުރަތަމަ
އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާކޮށްފައި މިވަނީ ކާރިސާއާ ބެހޭ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުން. ދެން
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން ، އަޅުގަނޑުމެން މީގެ ކުރިން ވެސް މި ބިލުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ޓަކައި
މަސައްކަތް ފަށާފައި ވާނެ. ދެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން އެއްބަ ސްވެވިގެން މި ބިލު ވާނީ ކަމާ ބެހޭ އެކިއެކި ވުޒާރާތަކަށް
ކަމާ ބެހޭ އެކިއެކި އިދާރާތަކަށް ފޮނުވިފަ. އެހެންވީމަ، އެ ބޭފުޅުންގެ މަޝްވަރާއެއް ހޯދާލުމަށް ޓަކައި. އެހެންވީމަ،
މިހާރު އެ ބޭފުޅުން ދެއްވި މަޝްވަރާއާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި
ދިރާސާކުރުމަށް ފަހުގައި އެ ބޭފުޅުންގެ ކޮމެންޓްސްތަކާއި އެއްގޮތަށް ވަނީ އިޞްލާޙުތަކެއް ހުށަހަޅުއްވާފަ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކަން ފުރުޞަތުއަރުވާނަން. އިބްރާހީމްދީދީ.
ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން މިހާރު މި ލިބިފައިވާ ކޮމެންޓާއި އެއްގޮތަށް، މި އޮތް ގޮތަށް މި ބިލު ފާސްކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢަބްދުاله.
اله
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދު އަޙްމަދު ވާހަކަދެ އްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ކާރިސާއާ ބެހޭ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ ބިލު، މިއީ ޙަޤީޤަތުގައިވެސް ވަރަށް
މުހިންމު ބިލެއް. ޤައުމަށް ބޭނުންވާ އެންމެ މުހިންމު ކަންތައްތައް ގޮތުގައި މި ކަހަލަ ބިލެއް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވައި
ދެއްވީތީ، ޚާއްޞަކޮށް ސަރުކާރަށް، އަދުގެ ސަރުކާރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. ޙަޤީޤަތުގައި މި ފަދަ ބިލެއް
ނިމިގެން ދާއިރު ޤައުމުގައި މި ފަދަ މަސައްކަތްތައް ކުރާ ބައެއްގެ މުހިންމު ކަން އަޅުގަނޑުމެން ބަލާލަން އެބަޖެހޭ.
އަޅުގަނޑަށް ފެނިގެންދިޔަ ރައީސް މަޢުމޫން ޒަމާނުގައި ރަށްރަށުގައި ސިވިލްފަޔަރުން މަގާމުތަކެއް އުފައްދައި
މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުންދިޔަތަން. ސިވިލްފަޔަރުންނަކީ ވަރަށް މުހިންމު ދައުރެއް ރަށްރަށުގައި، އެހެންނޫނަސް
1

ކާރިސާތަކުގައި ޚާއްޞަކޮށް ފެންބޮޑުވެގެން ދިމާވާ ހާދިސާތަކުގައާއި އަދި އަލިފާނުގެ ހާދިސާތަކުގައި އެފަދަ މުވައްޒަފުން
މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔައީ ވަރަށް ކައިރިން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ ކޮންމެ ރަށެއްގައި އެމް.އެން.ޑީ.އެފް އަކީ
ބޭސް ކުރެވިފައި އޮތް ތަނެއް ނޫން. އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ބޭސް ނުކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް އެ ފަދަ މުވައްޒަފުންތަކަކީ އެ
ފަދަ ސިވިލްފަޔަރުންތަކެއް ތިބުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރަށްރަށުން ދިމާވާ މި ފަދަ ކާރިސާތަކުގައި ވަރަށް
މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކޮށްދޭނެ ބައެއް ކަން އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަންއެބަޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ފެނިގެން މި ދަނީ އެ ފަދަ ސިވިލްފަޔަރުން މިއަދު އެއު ޅެނީ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ކޮންޓްރެކްޓް އުސޫލުން
މަސައްކަތްކުރަމުންދާ މަންޒަރު. އަޅުގަނޑު އެދެނީ ގާނޫނެއް ފާސްވެގެން ދާއިރު މި ފަދަ ފަރާތްތަކަށް، މި ދެންނެވި
ކޮންޓްރެކްޓް އުސޫލުން މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ޙައްޤު އަޅުގަނޑުމެން ހޯދައިދޭންޖެހޭ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ މި
ކާރިސާ ބިލު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޮމިޓީގައި ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި މަޝްވަރާކުރަން އެބަޖެހޭ. މި ބިލުގައި
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެބަޖެހޭހެން އެފަދަ ފަރާތްތަކަށް އެ ޙައްޤުތައް ހޯދައިދޭން. އެތަކެއް ޒުވާނުންގެ ވާހަކަ މި
ދައްކަނީ. އެތަކެއް މުވައްޒަފުންގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޮންޓްރެކްޓް އުސޫލުން އޭގައި
މަސައްކަތްކުރާ އެ ޒުވާނުންނަށް ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތު ޔަޤީންކޮށްދެނީތޯ، އެހެންނޫނީ އެ މުވައްޒަފުންގެ ޙައްޤުތައް
ހޯދައިދެނީތޯ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކޮށްލަންޖެހޭ ސުވާލެއް. މީގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން އެދިޔައީ މިފަދަ
ކޮމިޓީތަކުގައި މި ކަހަލަ ބިލުތަކަށް މަޝްވަރާކުރެވޭއިރު އަކުރުން އަކުރަށް ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އެ ގެންނަންޖެހޭ
ފަރާތްތައް ގެނަސްގެން އޭގެ މަޝްވަރާކުރެވިގެންދާ މަންޒަރު. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން މިއަދު މި ކޮމިޓީން ބިލު
ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން މިއަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކުން
ބޭބޭފުޅުން ގެނަސް، އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީގައި ބިލު ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން މަޝްވަރާކުރެވި ކަންތައްތަކެއް ކުރަން.
އެހެން މެންބަރަކު މިކަމަށް ތާއީދުކޮށްދެއްވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ފާސްކުރުމުގެ
ކުރިން މި ކަހަލަ ކަންތައްތަކަށް ވިސްނައި، ޚާއްޞަކޮށް އެ ޒުވާން ޖީލު ވަޒީފާތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭބޭފުޅުންނަށް
ޚާއްޞަކޮށް ރަށްރަށުގެ ކާރިސާތައް ދިމާވާއިރުގައި ކައިރިން ބައްލަވަން ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަ ށް ފަހި ފުރުޞަތުތަކެއް މި
ބިލުތަކުން މި ބާބުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ އެއީ ކޮންމެހެން މުހިންމު ކަމެއް. އެކި ދާއިރާތަކުގައި
އެކި ދިމަދިމާގައި މި ކަހަލަ މުވައްޒަފުން އެބަ ތިބި. ކޮންޓްރެކްޓް އުސޫލުން މަސައްކަތް، މިއަދު ކޮންޓްރެކްޓް
އުސޫލުން އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގައި މަސައްކަތް ކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނީ މި ބިލަކީ
މުހިންމު ބިލެކޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި ފަދަ ކަންތައްތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން، ކޮމިޓީ
މަރުޙަލާގައި މި ބިލު ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ރިޢާޔަތްކުރަން އެބަޖެހޭ. މިކަމަށް އެހެން އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަކު ތާއީދުކުރައްވާނެ ކަމަށް އުންމީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
2

އިބްރާހީމްދީ.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ބަލާލާއިރު މި ބިލަކީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް. ދެން މި ބިލުގެ
މަސައްކަތްތައް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް މިހާތަނަށް ކޮށް ނިމިފައިވާކަން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަވޭ. ކަމާ ގުޅުންހުރި
ފަރާތްތަކުން، ހެލްތް މިނިސްޓްރީ، ޑިފެންސް މިނިސްޓްރީ އަދި އޭގެ އިތުރުން ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް
އޮތޯރިޓީގެ ފަރާތުން ވެސް މިއަށް އިޞްލާޙުތައް ފޮނުވިފައި މިވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކޮށް، އަޅުގަނޑު
ހަމަ ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވެސް އެ ހުށަހެޅުއްވީ މިއަދު މި އިޞްލާޙުތަކާ އެއްކޮށް
މި ބިލު ފާސްކޮށްދިނުން. އާދެ، އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި
އިޞްލާޙުތައް ހުށަހަޅަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން އިޞްލާޙުތައް ހުށަހަޅައިދެއްވާނެ
ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަނީ. އެހެންވީމަ، މި އިޞްލާޙުތައް ހުށަހަޅައި ދެއްވައި މި އިޞްލާޙުތަކާ އެއްކޮށް މި ބިލު
ފާސްކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޖަމީލް.
ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާލަނީ ދެންމެ އެ ވިދާޅުވިހެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޑިޒާސްޓަރ
މެނޭޖްމެންޓް ސެންޓަރާއި އަދި ހެލްތް މިނިސްޓްރީ އާއި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާއި އެއްކޮށް ޚިޔާލު، ލަފައެއް،
އިރުޝާދެއް ހޯދުމަށް ޓަކައި ފޮނުވާލި ފުރުޞަތުތައް އެ ބޭފުޅުން އެ ފުރުޞަތު ބޭނުންކުރައްވާ ފޮނު ވާފައި ހުރިކަން.
ކޮމެންޓްތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާފައި އެކުލަވާލެވިފައިހުރީ ބަދަލުތަކެއް. މި ބިލުގެ 5ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2ވަނަ
ނަންބަރުގެ ގޮތުގައި އަކުރެއް އިތުރުކުރުން. ކާރިސާގެ ޙާލަތުގައި ވަގުތީ ރައްކާތެރި ކަން ބަދަލުވުމުގެ އަމުރެއް
ނެރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި އެ އަމުރެއް އަމުރަކަށް ތަބާވުން. ބިލުގެ 11ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 3ވަނަ ނަންބަރަށް
އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކާއި، ކަމާ ގުޅޭ ބައިނަލްޢަޤުވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި ގުޅިގެން
ޤާއިމުކޮށް އެ ގުޅުންތައް ބަދަހިކުރުން. ބިލުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (އ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ކާރިސާއާ،
ކާރިސާތަކާއި މި އަރަކާތްތަކުގެ؛ އެ ކޮން ވާހަކައެއް؟ ހަމަ ރަނގަޅު އެއްޗެއްތަ އެއީ؟ ކާރިސާތަކާއި އަރަކާތްތަކުގެ
ސަބަބުން ރައްޔިތުންގެ އާމްދަނީ ރައްޔިތުންގެ އާމްދަނީ ހޯދުމަށް ކުރަމުންއައި މަސައްކަތަކަށް ކުރާ އަސަރުން
އަރައިގަތުމަށް ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުން. ބިލުގެ 22ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 11ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވިގޮތަށް
3

އިޞްލާޙުކުރުން. ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް ސްޓީރިންގ ކޮމިޓީގެ ޗެއަރޕާސަން، ޗެއަރޕާސަން ކަނޑައަޅައި ސަރުކާރުގެ
އެކި ދާއިރާތަކުގެ ފަރާތްތައް. ބިލުގެ 23ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ޑިޒާސްޓަރ
މެނޭޖްމަންޓް ސްޓީރިންގ ކޮމިޓީގެ ބައްދަވުންތައް ބާއްވަން ވާނީ ސްޓީރިންގ ކޮމިޓީގެ ޗެއަރޕާސަން ކަނޑައަޅައި
ގޮތެއްގެ މަތީން ބައްދަލުވުންތަކަށް ބޭނުންޖެހިއްޖެ ހިނދެއްގައޭ. ބިލުގެ 24ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް
އިޞްލާޙުކުރުން. ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް ސްޓީރިންގ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުންތައް ބޭއްވޭނީ ކޮމިޓީގެ
މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މަދުވެގެން ދެބައިކުޅަ އެއްބަޔަށް ވުރެ ގިނަ މެންބަރުން ހާޒިރުވެގެންނޭ. ބިލުގެ 25ވަނަ މާއްދާގެ
(ނ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ޙާލަތާ ގުޅޭ ގޮތުން ސަބް ކޮމިޓީއަކަށް ކޮމިޓީތަކަށް ބޭނުންވާ ފަންނީ އެހީ
ހޯއްދަވަން ބޭނުންވާ ދާއިރާއެއްގެ މާހިރުން އެ ސަބް ކޮމިޓީއަކަށް ވަގުތީ ގޮތުން ބައިވެރިވުމަށް ޑިޒާސްޓަރ
މެނޭޖްމެންޓް ސްޓީރިންގ ކޮމިޓީއަށް ފާސްކުރެވިދާނެއޭ. މީގެ 26ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަން ނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.
މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޗްފީ އެގްޒެކްޓިވް އާއި ޑެޕިއުޓީ ޗްފީ އެގްޒެކްޓިވް ފިޔަވައި ނެޝަނަލް
ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީއަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުންނަކީ ސިވިލް ސަރވިސްގައި ހިމެނިފައި ނުވާ ނެޝަނަލް
ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅައި ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ޢައްޔަންކުރެވޭ މުވައްޒަފުންނޭ. ބިލުގެ 28ވަނަ
މާއްދާގެ (ޅ) ގެ އެއްވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކާއި، ސަރުކާރުގެ
ވުޒާރާތަކާއި، އޮފީސްތަކާއި، އެ ތަންތަނުގެ ވެރީން. ބިލުގެ 31ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.
ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކޮންމެ މުވައްޒަފަކަށް ވެސް ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ
މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީގެ އެދުމުގެ މަތީން، އަދި އެ މުވައްޒަފަށް ވަޒީފާ އަދާކުރާ މުއައްސަސާގެ ހުއްދައަކާއި، ނެޝަނަލް
ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅައި މުއްދަތަކަށް ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީގެ
މަސައްކަތްކުރުމަށް ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރެވިދާނެއޭ. ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ
ސަބަބުން އެ މުވައްޒަފަކަށް އެއްވެސް ކަމެއްގައި ހުރަހެއް ކުރިމަތިވެގެން ނުވާނެއޭ. އަދި މުސާރައިގެ ކަންތައްތައް
ހަމަޖައްސަމުން ގެންދަން ވާނީ އޭނާ ދާއިމީ ވަޒީފާއަދާކުރަމުންދާ މުއައްސަސާއިންނޭ. ބިލުގެ 31ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)
އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ކާރިސާއަކަށް އިޖާބަދިނުމަށް ޓަކައި ތައްޔާރީ ޙާލަތެއްގައި ތިބޭނެ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ
އޮފިސަރުންނާއި، ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންނާއި، ވޮލަޓިއަރުންގެ ދަފުތަރަކާއި މުއްދަތު ކަނޑައެޅިފައިވާ ދައުރުވާ
ޑިއުޓީ ތާވަލެއް ހަދަން ވާނެއޭ. ބިލުގެ 34ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ކާރިސާއާ ގުޅުންހުރި
ކަންތައްތަކުގެ ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްތައް މެދުނުކެނޑޭ ގޮތަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންވާ ޤާބިލުކަން
އުފެއްދުމާއި، ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް ރެސްޕޯންސް ޕްލޭން ތައްޔާރުކޮށް އިންތިޒާމްތައް ޞިއްޙަތާބެހޭ ވުޒާރާއިން
ހަމަޖެއްސުން. ބިލުގެ 34ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ކާރިސާއަކާއި ގުޅިގެން ގެދޮރު ހަލާކުވެ
ނުވަތަ ނެތިގެންދާ ރައްޔިތުންގެ ގެދޮރުގެ މަރާމާތާއި ދާއިމީ ހިޔާވަހިކަމާއި ބެހޭ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅައި، ނެޝަނަލް
ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް ކައުންސިލުގެ ލަފާގެ މަތީން އުމްރާނީ ވަސީލަތްތަކާއި، ގެދޮރު އެޅުމުގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ
4

ވުޒާރާއިން ތަންފީޛްކުރުން. ބިލުގެ 34ވަނަ މާއްދާ (ނ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދަށް
ކާރިސާއެއް އަތުވެދާނެ ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބޭހިސާބުން ފެށިގެން އެ މަޢުލޫމާތު ރައްޔިތުންނަށް އެހީއަކަށް ވާނެ ފަދަ
ފަދައިން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މުވާސަލާތީ ޚިދުމަތްތައް ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތް މުވާސަލާތާއި ބެހޭ ކަން ބަލަހައްޓަންޖެހޭ
އިދާރާއިން ހަމަޖެއްސުން. ބިލުގެ 37ވަނަ މާއްދާ (ބ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދަށް
ކާރިސާއެއް އަތުވެދާނެ ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބޭހިސާބުން ފެށިގެން އެ މަޢުލޫމާތުތައް ރައްޔިތުންނަށް އެހީއަކަށް ވާނެ
ފަދައިން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މުވާސަލާތީ ޚިދުމަތާއި، ޚަބަރާއި މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭ ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތް
މުވާސަލާތީ ޚިދުމަތް އަދި ޚަބަރާއި މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތަކުން ހަމަޖައްސަވަން ވާނެއޭ. ބިލުގެ 39ވަނަ މާއްދާގެ
(ނ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ސިޓީ ކައުންސިލެއް ނަމަ މި މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދައި ކޮމިޓީގެ
ޗެއަރޕާސަނަކީ ސިޓީ މޭޔަރުއޭ. އަދި އަތޮޅު ނުވަތަ ރަށު ކައުންސިލެއް ނަމަ ކައުންސިލުގެ ރައީސްއޭ. ބިލުގެ 39ވަނަ
މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. މި މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދައި ކޮމިޓީގެ ވައިސް ޗެއަރޕާސަނަކީ
ކޮމިޓީން ހޮވާ މެންބަރެކޭ. ބިލުގެ 39ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. މި މާއްދާގެ ދަށުން
އުފައްދައި ކޮމިޓީ އުފައްދަން ވާނީ ސިޓީއެއް ނަމަ، ސިޓީއެއްގެ ސިޓީ ކައުންސިލުންނޭ. އަތޮޅު އަދި ރަށެއް ނަމަ އެ
އަތޮޅެއް ނުވަތަ ރަށު ކައުންސިލުންނޭ. ބިލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. މި މާއްދާގެ
(ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ ރެސްޕޯންސް ފޯސް އެކުލެވި ގެން ވަނީ ސިފައިންނާއި، ފުލުހުންނާއި،
އިމަރޖެންސީ ޞިއްޙީ އަދި ޚިދުމަތް ދޭ ފަރާތަކާއި، ދިވެހި ރެޑްކްރޮސެންޓް އަދި ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް
ކައުންސިލުން ކަނޑައަޅައި އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށޭ. ބިލުގެ 42ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވިގޮތަށް
އިޞްލާޙުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ ރެސްޕޯންސް ފޯސް އިދާރީ ޢާއްމު
ހިންގުމާއި އުމުރު ކުރުމުގައި، އަމުރު ކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެން ވަނީ ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް ކައުންސިލުގެ
ޗެއަރޕާސަން ނުވަތަ ޗެއަރޕާސަން ކަނޑައަޅައި ފަރާތަކަށޭ. މީގައި ވެސް 44 ވަނަ މާއްދާ (ހ) އަންނަނިވިގޮތަށް
އިޞްލާޙުކުރުން. ދިމާވެދާނެ ކާރިސާއެއްގެ ބޭނުންކުރުމާއި، ބޭނުންކުރުމަށް ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް
ފަންޑްގެ ނަމުގައި ފަންޑެއް ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީން އުފައްދަން ވާނެއޭ. ބިލުގެ 42ވަނަ
މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި މާއްދާ އިތުރުކުރުން. -43 ދިވެހިރާއްޖެއަށް ދިމާވާ ޤުދުރަތީ ކާރިސާތަކާއި، އަދި
އެނޫންވެސް ނުރައްކާތެރި ބޮޑެތި ހާދިސާތަކުގައި ރައްޔިތުންގެ ފުރާނައާއި މުދަލަށް ކުރުމަށް ޓަކައި ނެޝަނަލް
ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް ކައުންސިލާއި، ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީން އަންގާ ގޮތެއްގެ މަތީން
ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން އިސްވެ ހަރަކާތްތެރިވުމަށް ސިފައިން ހަވާލުކުރެވިދާނެއޭ، ސިފައިންނާއި
ހަވާލުކުރެވިދާނެއޭ. މި ގާނޫނުގެ -47 މި ގާނޫނުގެ 43ވަނަ މާއްދާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން އިސްވެ ހަރަކާތްތެރިވުމަށް
ސިފައިންނާއި ހަވާލުކުރެވިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، މި ގާނޫނުގެ 42ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ ނެޝަނަލް
ޑިޒާސްޓަރ ރެސްޕޯންސް ފޯސްއިން ސިފައިންނަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭން ވާނެއޭ. -45 ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ
5

ރެސްޕޯންސް ފޯސްގެ ބާރާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ހިމެނެއޭ. (ހ) ކާރިސާއެއްގެ
ތެރޭގައި ވަގުތީ ރައްކާތެރިކަން ރައްޔިތުންގެ ބަދަލުކުރުމުގެ އަމުރު ނުނެރެވި، އެކަމަށް އެއްވެސް މީހަކު އިންކާރުކޮށް
ދެކޮޅުހަދާ ޙާލަތެއްގައި އެ މީހެއްގެ އިޒުނަޔަކާ ނުލާ ކާރިސާގެ ނުރައްކާ އޮތް ސަރަހައްދަކުން ރައްކާތެރި ތަނަކަށް
އެމީހަކު ބަދަލުކުރުން. (ށ)- ކާރިސާގައި ޙާލަތުގައި ރައްކާތެރި ތަނަކަށް ރައްޔިތުން ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ޙާލަތުތައް
ދެނެގަނެ، ރައްޔިތުން އެ ތަންތަން ބަދަލުކުރުމުގެ އެންމެހައި ކަންކަން ވިލަރެސްކުރަން ވާނެއޭ. ބިލުގެ 47ވަނަ މާއްދާގެ
(ނ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް
ދިނުމުގައި ބައިނަލްޢަޤުވާމީ މުއައްސަސާ ނުވަތަ އަމިއްލަ މުއައްސަސާ ޖަމާޢަތުގެ ބައިވެރިވުން ވިލަރެސްކޮށް
ސްޕަވައިޒްކުރާނީ ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް މަސްޢޫލުވާ ވުޒާރާއިންނޭ. ބިލުގެ 51ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވިގޮތަށް
އިޞްލާޙުކުރުން. ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް އޮތޯރިޓީން ނުވަތަ ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމެންޓް ކޮމިޓީއަކުން
ވަސީލަތެއް ނުވަތަ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދަކަށް އަދި އެ އެއްޗެއްގެ ބޭނުންހިފައިފި ނަމަ، ހިފައިފި ނަމަ ވަސީލަތެއްގެ
އެ ވަސީލަތެއްގެ ތަނެއްގެ އުޅަނދެއްގެ ނުވަތަ އެ އެއްޗެއްގެ ވެރި ފަރާތުން އެ އެއްޗެއްގެ ބޭނުންކުރި މުއްދަތަކަށް
އުޖޫރައެއް ދިނުމަށް އެދިއްޖެ ހިނދެއްގައި ބަދަލު ފައިސާއިން ދޭން ވާނެއޭ. ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ފައިސާގެ އަދަދު
ކަނޑައަޅާނީ ތިރީގައި މި ވާ ކަންތައްތައް ބެލުމަށް ފަހުގައޭ. ބިލުގެ، ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިބްރާހީމް ޙަސަނަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާނީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެކޭ...
ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހަޅާލަން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރިއަށް ގެންދަވާ.
ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
6

އާދެ، މި ބިލަކީ އަސްލު ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ދެކެން. އެހެންވީމާ، މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވީތީ
ހަމަ ސަރުކާރަށް ވެސް ޝުކުރުދަންނަވަން. މިއީ ނާޒުރު ދަނޑިވަޅުތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ޢިނާޔަތްތަކާއި ރައްކާތެރިކަން
ލިބޭ ގޮތަށް މިއޮތީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ދެންމެ ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުاله އަޙްމަދު އެ
ވިދާޅުވެލެއްވި ވާހަކަތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ބައެއްގެ ޙައްޤުތައް ގެއްލޭ ކަމަށާއި، ވަރަށް ބޮޑެތި ޢިނާޔަތްތަކަކުން
މަޙްރޫމް ވާކަމަށް، އަދި ވަޒީފާގެ ކަށަވަރުކަން ގެއްލޭ ކަމަށް، އެހެން ވިދާޅުވީމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކޮށް، އަދި
އިތުރަށް އޭތި ދިރާސާކޮށްލުން އެދެން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަޢުދު. އިހަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ޖަމީލަށް. އެއަށްފަހު، ސަޢުދު.
ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަނެއްކާ ވެސް މި އިޞްލާޙު އަޅުގަނޑު އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދާނަން. 2ވަނަ މާއްދާގެ
(ނ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ކާރިސީ ހިރާސް ކުޑަކުރުމަށާއި އަދި ތައްޔާރުވެތިބުމަށް ގައުމީ ޕްލެޓް ފޯމެއް
އެކުލަވާލުމާއި ކާރިސީ ހިރާސް ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ އުފުލާނެ ފަރާތްތައް ކަނޑައަޅައި އެ ފަރާތްތަކުގެ މައިގަނޑު
މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅުން. ބުނެވިދިޔަ ބިލު ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ކަމާ ބެހޭ
ގާނޫނުތަކާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމަންޓް ފަންޑުގެ ފައިސާ ހިސާބު ކިތާބު ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ
މެނޭޖެމަންޓް އޮތޯރިޓީން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. މި މާއްދާގެ 66ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ފަހަތަށް (ނ) ގެ ގޮތުގައި
އަންނަނިވިގޮތަށް އިތުރުކުރުން. އަރައްކާ ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ ފުރާނަ ގެއްލުމާއި، އަނިޔާވުމާއި، އެހެނިހެން ޞިއްޙީ
ކަންތަކާއި މުދަލަށް ގެއްލުން ލިބުމާއި، ދިރިއުޅުމަށް ކުރާ މަސައްކަތާއި ، މުހިންމު ޚިދުމަތްތަކަށް ގެއްލުންވުމާއި،
އިޖްތިމާޢީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތްތައް މެދުކެނޑުމާއި، ތިމާވެށީގެ ގެއްލުން މެދުވެރި ކުރުވާ ފަދަ ހާދިސާއެއް، ނުވަތަ
އިންސާނުންގެ ހަރަކާތްތަކުން، ނުވަތަ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވުން. އަދި ހަމަ މި ޕޮއިންޓު އިތުރުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. މި
ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ގާނޫނު ފާސްވެ ތަޞްދީޤުކޮށް ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއި އުކުރާތާ 6 މަސް
ދުވަސް ފަހުންނެވެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަޢުދު.
ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
7

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ކާރިސާއާއި ބެހޭ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ ބިލަށް ދެންމެ ހުށަހެޅިގެންދިޔަ، ގެމަނަފުށި
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުރިހާ އިޞްލާޙުތަކަ ށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.
ހަމައެއާއެކީގަ އި މި ބިލުގެ ސަބަބުން ބިލު ތަޞްދީޤުކުރެވި ކޮމިޓީގެ މަރުޙަލާގައި ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މި ބިލު ފާސްކޮށް
މަޖިލިސް ފްލޯރއަށް ފޮނުވިގެން ރައްޔިތުންނަށް މީގެން ލުއިފަސޭހަކަން ލިބިގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ބޮޑު
އެދުމެއްކަމަށް ވާތީ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިބްރާހީމްދީ.
ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު އުސޫލެއްގެ ގޮތުން މި ބިލު މިހާރު އައިއްސަ މި އޮތް
އިޞްލާޙުތަކާއި އެއްކޮށް ފާސްކުރަން ހުށަހަޅައިފީމުސް. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ދެންމެ އަޅުގަނޑަށް މި ބަލާލެވުނު
ބަލައިލެވުމުގަ އި އަޅުގަނޑު ކުރީގަ ހީކުރިގޮތާއި ޚިލާފަށް މީގައި ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމަންޓް ޕްލޭނާއި ބެހޭގޮތުން
އަޅުގަނޑު ހަމަ ތި ބޭފުޅުންގެ، ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ މައުލޫމާތަށް ޓަކައި ކޮމެންޓެއްކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. އެއީ
ކޮންމެގޮތެއް ވިޔަސް 2005 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖެއަށް ދިމާވި ސުނާމީ، އެއީ ދެން ރާއްޖެއަށް ދިމާވި މި ބާވަތުގެ
ޑިޒާސްޓަރތަކުގެ ތެރެއިން ފުދޭވަރެއްގެ ބޮޑުކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ ކަމެއް. ދެން އެކަމުގައި
ޢަމަލީގޮތުން އިސްކޮށް އެންމެ ފުރަތަމަ ވަގުތުން ފެށިގެން މަސައްކަތް ކުރަންޖެހުނު މީހެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން،
އަޅުގަނޑު ހިތަށް މި އަރަނީ މި ޕްލޭނަކީ މިއީ؛ މުޤައްރިރު އަޑެއްނާސައްވާ އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ އެއްގޮތަކަށްވެސް.
އަޅުގަނޑު އަނެން ހިތަށް މި އަރަނީ މި ޕްލޭން އެއީ އަނެއް ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން މި ގާނޫނުން ބާރު ލިބޭ އަދި
އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނު މިތާ ގަވާއިދު ކޮމިޓީއަށް އެ ގެނެސްގެން އެޕްރޫވްކުރާ އެއްޗަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަދާފައި
މިއަދު މިކަން ނިންމާލެވިދާނެ. މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ އިނގޭތޯ. އެއީ ޙަޤީޤަތުގައި މި
ގަވާއިދަކުން އަދިއެއް މި ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖަމަންޓަކީ ވަރަށްބޮޑު ކަމެއް މިއީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އިރުއިރުކޮޅުން ދިމާވާ ކަމެއްނޫން މިއީ. اله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ދިމާނުވެސްވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ކަމެ އް ދިމާވާ ވަގުތު
ވަރަށްބޮޑު ކަމެއް، ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި މި ޑިސްލޮކޭޓްވާ މީސްމީހުން އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ހޯދައިގެން ގެނެސް
ތަންތަނަށް ލައި އެ މީހުންގެ ޙާލަތު ބަލަހައްޓައި އެ މީހުންނަށް ދިމާވާ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް އެއްދުވަހަކުން
ދެދުވަހަކުން ވަރަށް ދިގުދެމިގެންދާ ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ. އެ އަހަރަށް ދެއަހަރަށް ވެސް
ހިނގައިދާނެ. އެހެންވާހިނދު ހަމައެކަނި މި ގާނޫނުން ނުފުދޭނެތީވެ އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ. މީގައި މި ބުނާ ޕްލޭން
އެއަށް ގާނޫނީ ބާރު ލިބިފައި އޮތް އެއްޗަކަށް ހެދުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެ ވޭނެ ކަމެއް ކޮށްފައި މިއަދު
8

އަޅުގަނޑުމެން އަތުން މި ދޫކޮށްލެވޭނެ ގޮތެއް ހައްދަވައިދެއްވައިފިއްޔާ ތި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އަޅުގަނޑަށް
ހީވާގޮތުގައި މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޞްޠަފާ.
ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އަޅުގަނޑު ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ ދެއްކި ވާހަކައަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް
އިޙްތިރާމްކުރަން. އެ މަނިކުފާނަކީ މީގައި އެވިދާޅުވިހެން 2005ވަނަ އަހަރުގައި ވެސް ވަރަށް އިސްކޮށް ދައުރެއް
އަދާކުރެއްވި ބޭފުޅެއް. އެހެންވީމަ، އެގޮތުން ތަޖުރިބާތަކެއް ހުންނާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން. އެކަމަ ކު
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މިފަދަ އާޖެންޓް ހާދިސާއެއް ނުވަތަ މިފަދަ ވަގުތެއްގައި އެފަދަ ކަމެ އް ހިނގައިގެން މަޖިލީހުގެ
ކަމާ ބެހޭ ކޮމިޓީން ނުވަތަ މަޖިލީހުން ހުއްދައެއް ނަގާގޮތަށް އޮތީމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ތަންކޮޅެއް އުނދަގޫ ގޮތެއް
ވެދާނެހެން. މި ބާރުތައް ލިބިގަންނަށް ވާނީ ހަމަ އެ ކައުންސިލަށް އޮންނަ ބޯޑަކުން ނޫނިއްޔާ އެ ކަމާ ބެހޭ މިފަދަ
ކާރިސާތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކާރިސާއާބެހޭ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމަށް ހަވާލުކޮށްފައިވާ އެތާ އިންނަ ބޯޑަކާއި ހަވާލުކޮށް
އިޚްތިޔާރު ދީފައި އޮތުމުންހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހިނގައިގަންނާނީ. ދެން ދެވަނަ މައްސަލައަކަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
ޢަބްދުاله ވެސް މި ނަންގަވާ އިޝޫއަކީ އެންމެ ވަރުގަދައަށް އޭނަ އެ ޑިބޭޓްކުރައްވަނީ އެ ވިދާޅުވަނީ އުމުރާ ބެހޭ
ގޮތުންނާއި، ސިވިލް ސާރވިސްގެ މުވައްޒަފުން މީގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ ދިއުމުގެ މައްސަލައިގައި ދެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
އެކަން ވެސް ވާގޮތަކީ މިކަހަލަ މަސައްކަތަކަށް މިކަހަލަ ދިމާވާ ކުއްލި މިކަހަލަ ޓަފް މަސައްކަތަކަށް ބޭނުން ވާނެ
އޭޖަކީ ވެސް ފުދޭވަރަކަށް މި ބޭނުންވާނެ އެއްޗެއް. އެއީ ފަސްދޮޅަސްފަންސާސް އަހަރު ވެފައި 60 އަހަރަށް ގޮއްސަ
ތިބި މީހުންނެލއް މިކަހަލަ މަސައްކަތްތަކަށް ނުނެރެވޭނެ. އެއީ އަނެއްކޮޅުން ބަލާއިރު ސިވިލް ސާރވިސްގެ ދެން އޮތީ
ސިވިލް ސާރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނަށް ވުން. އެއީ އެ މީހުންނަކީ، ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންނަކީ ވަކި
ގަޑިތަކަކަށް މަސައްކަތް ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ބައެއް އެއީ . އެހެންވީމަ، މިކަހަލަ އާޖެންޓް ކަމަކަށް ގޮވާލާއިރުގައި
އެއީ އެ ވަގުތުގައި އޭނަ ސުވާލު އުފައްދާނެ އޭނައަކަށް ލާޒިމެއް ނުކުރާނެ ރޭގަނޑު ދަންވަރު ގޮސް މޫދުގައި
އޮންނާކަށް. އޭނަ ބުނާނެ ތިމަންނައަކަށް ލާޒިމެއް ނުކުރެއޭ، ސިވިލް ސަރވިސް ގާނޫނު ބުނާގޮތުން. އެއާއި ޚިލާފަށް
ކުއްޔަށް ނަގާ މީހުންނަކީ، އެ މީހުންނަކީ ޖެހުނު ކޮންމެ ކަމެއް ކޮންމެ ވަގުތަކު ކޮންމެ ހިނދެއްގައި އޭނައަށް އުޖޫރަ
ދީގެން މަސައްކަތްކުރާ ކުރުން އެއީ. އެހެންވީމަ، އެއާ ތަފާތު ވާނެ. އެހެންވީމަ، އެކަން ވެސް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ
ގޮތުގައި ހަމަ މި ބިލުގައި ވަގުތީ ގޮތުން ނަގާ މީހުން ކަން އުޖޫރަ ދޭގޮތަށް ނަގާ މީހުން އޮތުން ބޮޑަށް ރަނގަޅީ
ސިވިލް ސްރވިސް މީހުންނަށް ވުރެން ބޮޑަށް. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު. ދެން އަނެއްކޮޅުން ވާގޮތަކީ އުމުރު އޭޖް ލިމިޓެއް
9

ވެސް އޮންނަން އެބަޖެހޭ. 35 އަހަރު 40 އަހަރަށް ނުދާ މީހަކަށް ވުން. އެހެންވީމަ، އޭޖް ވެސް ކަނޑައަޅަން އެބަޖެހޭ.
އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ހަމަ އެކަހަލަ އިޞްލާޙުތައް މީގައި އައިއްސަ ހުރެއްޖެއްޔާ ދެން އަޅުގަނޑު އިތުރުކަށް
މިއަށް އިޞްލާޙެއް ގެންނާކަށް ބޭނުމެއް ނޫން. އެހެންވީމަ، އެގޮތަށް މި ބިލު ބައްޓަންވެގެން އައިސް އޮތިއްޔާ
އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ދެން ހަމަ މި އޮތް ގޮތަށް ނިންމާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިބްރާހީމްދީ
ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަދޭން ބޭނުން ދެންމެ މުސްޠަފާ ވިދާޅުވި އެއްޗަކަށް، ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މުސްޠަފާ ވިދާޅުވި އެއްޗަކަށް. އަޅުގަނޑު ރައްދުދޭކަށް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅާއަށް އަޅުގަނޑު
ދެންނެވި އެއްޗެއް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ސާފުވެވަޑަ އިނުގެންހެން. އެއީ އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ ގާނޫނުން ބާރު ދޭ ގަވާއިދަކީ
ކޮންމެހެން ޑިޒާސްޓާއެއް ޖެހުނީމަ ހަދާއެއްޗެއް ނޫން އެއީކީ. އެއީ ކުރީއްސުރެ ގާނޫނުން ބާރު ލިބިގެން ހެދިފައި
ހުންނަ ޕްލޭންތަކަށް ކިޔާ އެއްޗެއް. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އެއާއި ގާނޫނީ ބާރު ލިބިފައިހުރި އެއްޗަކަށް
ހައްދަވައިދެއްވާށޭ. އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެއީ މިކަން މުހިންމުވާ ސަބަބަކީ ޑިޒާސްޓަރއެއް ދިމާވާ ވަގުތު
އެންމެބޮޑު ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވަނީ މީހުން، ދިވެހި ރައްޔިތުން ޑިސްޕްލޭސް ވުން. ޑިސްޕްލޭސް ވުމަކީ
ވާނުވާއެއް ނޭގި، ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދުޢާކުރަން އެކަހަލަ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މެދުވެރި ނުކުރައްވާނެ ކަމަށް.
ވާނުވާއެއް ނޭނގި އެތައް ޢާއިލާތަކެއް އެތައް ދަރިންތަކެއް އެތައް މިތަނަށް ބެހިގެން ދިއުން. އެކަހަލަ ވަގުތެއްގައި އެ
ހުރިހާ އެއްމެން ގެނެސް ތަންތަނަށް ލައިގެން އެ މީހުންގެ ހާލު ބަލަހައްޓައި މި ކަންތައްތައް ކުރަމުންދާއިރު
އަޅުގަނޑުމެން ހިތްނޭދޭ ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތައް ދިމާވޭ. އޭގެތެރޭގަ އި ޖިންސީ ގޮތުން ގޯނާކުރުމާއި، އަނިޔާ
ލިބުމާއި، މިކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތައް ހިނގާނެ އިނގޭތޯ. އެއީ ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ތަނެއްގަ އި ވެސް އެ ކަންތައް
ހިނގައި ގޮތް. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މި ދެންނެވި ދެންމެ ގަވާއިދަކީ ގާނޫނުން ބާރު ލިބިގެންވާ
ގަވާއިދަކަށް ހަދާފައި، އެ ކަމެއް ދިމާވީމަ ހަދާއެއްޗެއްގެ ވާހަކައެއް ނޫން އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީކީ. މި ގާނޫނާ
އެއްކޮށް ހެދިފައި ނިމިފައި އޮންނަ އެއްޗަކަށް ވާންޖެހޭނެ. މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ
އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާރިޔާ އެއަށްފަހު ޖަމީލް.
10

މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން ހަދާ ބިލުތައް ހަމައެކަނި ވެގެން ނުވާނެ މިއަދަށް ހަދާ ބިލުތަކެއް ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގާނޫނުއަސާސީން އޮވޭ ސަރުކާރު ޖަވާބުދާރީ ކުރުވާ ގޮތަށް އެ ބެލެހެއްޓުމުގެ ބޮޑު
މަސްއޫލިއްޔަތު މި މަޖިލީހާއި ހަވާލުވެފަ. މީގެ ކުރިން ހިނގައިދިޔަ އެ ބޮޑު ކާރިސާ، ސުނާމީގެ ކާރިސާއަށް ފަހު ވެސް
މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުން އެއިރުގައި ކަންތައްތައް ހިނގައިދިޔަ ގޮތާއި ބެހޭގޮތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ރައްޔިތުން
އައީ އެތައް ބައިވަރު ޝަކުވާތަކެއްކުރަމުން. އަދި އެ ކަންތައްތައް ހިނގާދިޔަ ގޮތުން މަޖިލިސްއިން އެ ކަންކަން
ބަލައިދިނުމަށް ވެސް އެދި ބުނަމުންއައީ. އެ ތަޖުރިބާގެ އަލީގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި ބިލު ހަދައި ނިންމާލާއިރު
އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ ދައުރެއް ، މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ދައުރެއް މީގެ ތެރެއަށް އެބަ ލާންޖެހޭ ކަމަށް. މުޅި
އެކީގައިވެސް ސްޓިއަރިންގ ކޮމިޓީ ވިޔަސް އަދި އެ ޑިޒާސްޓަރ ، އަޅުގަނޑަކަށް ވެސް ޤަބޫލެއް ނުކުރެވޭ
ޑިޒާސްޓަރ އެއް އަ އުމުގެ ކުރީގަ ކަންކަން ތައްޔާރު ވަމުން ދާއިރު ކޮންމެހެން މަޖިލީހުގެ ދައުރެއް އޮންނަށްޖެހޭނެކަމަކަށް.
އެހެންވިޔަސް ، އެ ވެސް މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް އެނގިފައި އޮތުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް ދެކެން.
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިތާ ތިއްބެވި ސަރުކާރަށް ނިސްބަތްވާ ބައެއް މެންބަރުން ވެސް
މައްސަލަޖައްސަވަމުން އެ ގެންދަވަނީ މަޖިލީހުގެ އެއްވެސް ދައުރެއް ނޯންނަގޮތަށް މިކަން ނިމިގެންދާތީވެހެން.
އެހެންވީމަ، އެ ސްޓިއަރިންގ ކޮމިޓީގައި ނަމަވެސް މަޖިލީހުގެ ރެޕްރެޒެންޓޭޝަނެއް އެތާ އިންނަށްޖެހޭނެކަމަށް
އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާ ކުއްލިއަކަށް ބިލު ގެންނަވާފައި މި ކުއްލިއަކަށް ފާސްކޮށްލަން
އެހެންވަޑައިގަތީމަ ކޮން ދިމާލަކަށްތޯ ކޯއް ޗެއްތޯ ލާނީ ވަގުތުން ވަގުތަށް ދަންނަވަން ދަތި. ތިޔަ ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް
ހަނދުމަފުޅުކުރައްވާތި މިކަހަލަ ބޮޑެތި ކާރިސާ އައިމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ހަމަ ނީސްތައްޓަށް އަރާވަރު
ވާނެ. މިއަދު ތި ތިއްބަވާ ޙާ ލަތަކު ނޫން ތި ބޭފުޅުން ވެސް ތިއްބަވާނީކީއެއް. އެހެންވާއިރު ތިޔަ ބޭފުޅުން އަރިހަށް
އައިމަ އެކަން އޮޅުންފިލާނެ ގޮތަކަށް މަޖިލީހުގެ ދައުރު އޮންނާނެ ގޮތަކަށް، އަޅުގަނޑު ނުދަންނަވަން އެއްވެސް ކަމެއް
ހުއްޓާށެކޭ. އެހެންވިޔަސް މަޖިލީހަށް ބްރީފްކުރެވި މަޖިލީހުގެ ދައުރެއް އޮންނާނެ ގޮތަށް މި ބިލު ފާސްކުރެއްވުމަކީ
ހަމަގައިމުވެސް އެދެވިގެންވާނެ ކަމެއް. އަދި ގާނޫނުއަސާސީން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދަންނަވާހެން އެ ލާޒިމް
ކުރާ ކަންތައްތައް ބެލުމަށްޓަކައި ވެސް އެކަން އެ ކުރިއަށް ފަޙްމުވީމަ އެކަން އެގޮތަށް ވީއޭ ޚިޔާނާތްތެރި ވިއޭ
މިވެނިކަމެއް ވިއޭ އެހެން ދެއްކުމުގެ ބަދަލުގައި ކަން ހިނގަމުންދާއިރު ވެސް ރަނގަޅަށް މަޖިލީހުން ގާތުން ބެލޭނެ
ގޮތަކަށް މިކަން ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް، އެގޮތަށް ބިލު އިޞްލާޙުކޮށްލެއްވުމަކީ ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ
ކަމެއް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
11

ޖަމީލް.
ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު އިތުރު ފުރުޞަތަކަށް މިއެދުނީ ހަމަ އަނެއްކާ ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހަމަ
އިޞްލާޙުކުރަންޖެހޭ މާއްދާއެއް ފެނިގެން. 34 ވަނަ މާއްދާގެ (އ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ތިރީގައި
ބަޔާންކޮށްފައި ވާ ކަންތައްތަކުގައި ނެޝަނަލް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގައި ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ ،
7/2010 ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ
ކައުންސިލްތަކަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޞްޠަފާ.
ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޖަމީލް ޢުޘްމާން އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި މު ގައްރިރު އަޅުގަނޑު ދެންމެ
މާރިޔާދީދީ ވިދާޅުވި އެއްޗަކަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރަން. އަދި މަޖިލީހުގެ މެންބަރަކު އެ ކައުންސިލުގައި
ނެތް ކަމުގައި ވިޔަސް މަޖިލީހަށް އެފަދަ ކާރިސާތައް ހިނގާގޮތާއި ހިނގަމުންދާގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބޭނެގޮތަކަށް
އަޕްޑޭޓްކުރެވޭނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް މި ބިލުގައި އޮތުން ވަރަށް މުހިއްމު. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުންނަކީ މިފަދަ
ކަންތައްތަކުގައި އެންމެ ބޮޑަށް މަޝްޢޫލޫވާ މީހުން. މެންބަރުންނާ ދިމާއަށް މިހުރިހާ އެއްޗެއް އަންނާނީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާތަކުން ގޮސް އެ ކަންތައްތައް ވަމުންދާގޮތާއި ހިނގަމުންދާ ގޮތުގެ މަޢު ލޫމާތުތައް ދުވަހުން ދުވަހަށް
ނަމަވެސް އެ ލިބޭނެ ގޮތަކަށް މި ބިލުގައި ބައްޓަންކުރެވިފައި އޮތިއްޔާ އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރުންނަށް ވަރަށް މުހިއްމުވާނެހެން. ވަރަށް ބޭނުންތެރި ކަމެއްހެން އެއީ. އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަން ހަމަ އެ
ހުށަހެޅުމަށް. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ބިލުގައި އަޅުގަނޑަށް ކޮންމެވެސް އެއްތަނެއްގައި މާއްދާއެއް ގޮތުގައި، އަކުރެއް
ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްލެވިދާނެ އެފަދަ ކާރިސާތަކުގައި މައުލޫމާތުތައް ހިނގަމުންދާގޮތާއި މަސައްކަތްތައް ހިނގަމުންދާގޮތާއި
އެ ކާރިސާތަކުގެ މައުލޫމާތު ދުވަހުން ދުވަހަށް މަޖިލީހަށް ލިބެންވާނެ ކަމަށް، ބޭއްވިފައި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
އަކުރެއް އިތުރުކޮށްލެވިދާނެއޭ. ދެން ޑްރާފްޓް އެއީ ވަރަށް ދިގު އެއްޗެއް ވެސް ނޫން. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އެކަން
އެގޮތަށް ހަމަޖައްސަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
12

އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެގޮތަށް ނުލިޔުނު ކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީއެއް
މިތާނގައި އޮވޭ. އެހެންވީމާ، އެ ތަންތަނުން އެ ކޮމިޓީން އެކަހަލަ ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް ބެލޭނެ ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ،
މާއްދާއެއް ނެތީމަ އަސްލުގައި ދެން. މާރި.
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކުރީގައި ވެސް ސުނާމީއާ ބެހޭ ކޮމިޓީއެއް އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި ހަދަންޖެހުނީ. އެއީ
އޭރުވެސް ކޮމިޓީތައް އޮވޭ. އެހެންވިޔަސް އެއޮންނަ ދާއިމީ ކޮމިޓީތަކަށް މިކަހަލަ ކަންކަން ނުކުރެވުނީމަ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުގެ ހުށަހެޅުމަކީ މިފަދަ ކާރިސާއެއް، އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު މަޖިލީހުގެ ސެކެޓޭރިއޭޓް ފަރާތުން
ނޯޓުކޮށްލައިދެއްވިއްޔާ އެ ދާންވީ އެކަށީގެންވާ ދިމާލަށް ދާގޮތަށް. މިފަދަ ކާރިސާއެއް، ކާރިސާއާ ބެހޭ ކައުންސިލުން
އިއުލާނުކުރެއްވުމާ ގުޅިގެން 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މަޖިލިސް ކޮންވީންވެ، މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި ވަގުތީ ކޮމިޓީއެއް
ނަގަންވާނެއެވެ. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުންގެ ސަރުކާރެއް އޮތިއްޔާ، ތި ބޭފުޅުންގެ މެޖޯރިޓީ އޮތިއްޔާ ތި ބޭފުޅުންގެ ބާރު
އޮންނަ ކޮމިޓީއެއް ނަންގަވަންޖެހޭނީ. ނަންގަވައިގެން އެ ކޮމިޓީން ހަފްތާއަކު އެއްފަހަރު އެ ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން
ނުވަތަ ސްޓިއަރިންގ ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ބްރީފްކޮށްދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް ކަންތައްތައް ހިނގަމުންދާ ގޮތުން. އަނެއްކާ
ކޮމިޓީން އެދިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ، މި މައުލޫމާތުތައް ދެއްވަންޖެހޭނެ ކަމަށް ލިޔެފައި އޮތުން.
އެހެންވީމާ، މިހާރު މިފެންނަނީ އަޅު ގަނޑުމެން ލިޔެފައި އޮތް ޤާނޫނުއަސާސީ ވެސް އަދި އެނޫން އެއްޗެހީގައި ވެސް
އޮންނަ ގޮތް ގޮތަށް އަމަލުނުކުރެވިގެން އޮންނަ. އެހެންވީމާ، އެކަން އެގޮތަށް ހިނގާނެއޭ ކިޔާފައި ދޫކޮށްލަން ނުޖެހޭ
ގޮތަށް މި އިޞްލާޙު މިގޮތަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އަޅުގަނޑަށް ރަނގަ ޅު ސެކެޓޭރިއޭޓްގެ ފަރާތުން މިހިރަ، ތި
ބޭފުޅުން ޑްރާފްޓެއް ގެނެސްދެއްވިއްޔާ އެގޮތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް ބިލެއް. ދެން ސަރުކާރުން ހުށަހެޅިއިރުގައި
ސަރުކާރުން މިއޮތީ ޑްރާފްޓެއް ކޮށްފައި ދެއްތޯ. ދެން ހަމައެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެކި ފަރާތަށް، ސަރުކާރުގެ އެކި
އިދާރާތަކަށް ކޮމެންޓްސްތަކަށް ފޮނުވާލީމާ އެ ބޭފުޅުންގެ އެ ކޮމެންޓްސްތައް ދެންމެ ޖަމީލް ޢުޘްމާން އެ ހުށަހެޅުއްވީ.
އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތިއަށް ދެން ގޮތެއް ނިންމަވައިދެއްވާނީ. އަޅުގަނޑަކަށް ދެން ހިއެއްނުވޭ
އިތުރަކަށެއް ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، ޢަބްދުاله އަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާފައި، މުސްޠަފާ އަށް ފުރުޞަތުއަރުވާފައި ދެން
ވޯޓަށްއަހާނީ އިނގޭތޯ.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
13

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުމެން މިދައްކަނީކީ މި ބިލު ފާސްނުކުރާ، އިޞްލާޙުތަކާއި އެކީ
ފާސްނުކުރާ ވާހަކައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ކަންބޮޑުވުންތަކެއްގެ ވާހަކަ މިދައްކަނީ. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ
ވާހަކައަކީ ކާރިސާ އެއް ދިމާވެގެން އުޅޭއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިފެންނަނީ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް ބޭސް ކުރެވިފައި،
އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ އެހެންނޫނީ ކޮންމެވެސް އެހެން ބަޔަކު މިކަމަށް ނިކުންނަނީ. އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ބޭސް ކުރެވިފައި
މިހުންނަނީ އެހެން ދިމާލެއްގަ. ދެން ކާރިސާގެ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ދިމާވާއިރު އެބަ ތިބެންޖެހޭ އެ ކާރިސާއަށް
އެޓެންޑްވެވޭވަރުގެ ބައެއް އެބަ ތިބެންޖެހޭ. އޭގެ މާނައަކީ ކޮންމެ ނަމެއް ކިޔާފައި އިޒުރޭލް ފޯރަމް ކިޔަސް އަދި ސިވިލް
ފޯރަމް ކިޔަސް ކޮންމެ ނަމެއް ކިޔާފައި ވެސް އެ ތަރައްޤީއަށް ބޭސްވެފައި ތިބެން އެބަ ޖެހޭ ކޮންމެ ރަށެއްގައި،
ނިސްބަތުން އެ އިންނަ އާބާދީގެ ނިސްބަތުން ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް ތިބެން އެބަ ޖެހޭ މިވަރުގެ ބައެއް. ކިހިނެއްތޯއޭ
އެހެންނޫނީ ކާރިސާ ދިމާވާއިރުގައި އެޓެންޑް ކުރެވޭ ބަޔަކު ނެތީސް ކުއްލި ހާލަތްތަކުގައި ރައްޔިތުންނަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހީތެރިވެވޭނީ. މިއީ އުފެދޭ ސުވާލެއް. މި ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ހިނގާށޭ އަޅުގަނޑުމެން
މަޝްވަރާކޮށްގެން މި ގާނޫނުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން އެ ބާރުތައް ރައްޔިތުންނަށް ލިބިދޭ މިންވަރަށް އެކަން
ފޯރުކޮށްދޭން. އެއީ އަޅުގަނޑު ހަމައެކަނި ކަންބޮޑުވާ މައްސަލައަކީ. އެ ބާރުތައް ލިބިދިނުމަށް ޓަކައި މިހާރުވެސް އެބަ
ތިއްބޭ ބައެއް ރަށްރަށުގައި ފާޑެއްގެ ނަމެއް ކިޔާ ބައެއް. އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ކޮންޓެކްޓްގެ ދަށުގައި އެބަ ތިއްބޭ.
އެބޭބޭފުޅުންނަށް، އެ މުވައްޒަފުންނަށް އެ ބާރު ލިބިދޭ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މިއެތި ފަރުމާކުރަންވީނޫންހެއްޔޭ. އެތައް
ޒުވާނުންނެއްގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ ކަމަކީ ހަމައެކަނި އެއީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކާރިސާއެއް
ދިމާވެއްޖިއްޔާ އެޓެންޑް ކުރެވޭނެ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެޓެންޑްކުރެވޭނެވަރުގެ ބަޔަކު އެބަ ތިބެންޖެހޭ. އެމް.އެން.ޑީ.އެފް،
ތަނެއްގައި އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ބޭބޭފުޅުން އެހެން ތަނެއްގައި ތިބެފައި ވަޑައިގަންނަވާއިރު އެ ކާރިސާއަށް ލިބެންޖެހޭ
ގެއްލުންތައް ފޫބެއްދުމަށް ޓަކައި މަސައްކަތް ކުރާނެ ބަޔަކު ނެތް. ޙަޤީޤަތަކީ މިއީ. ބޭސް ކުރެވޭ އެބަހުރި ތަންތަން.
އެކަމަކު، އެ ރަށެއްގައި ބޭސް އެޅިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ތަންކޮޅެއް ފަސޭހައިން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދިނުމުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަސޭހަތަކެއް، ލުއިފަސޭހަތަކެއް ވެގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަމީލް
ޢުޘްމާން ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙުތަކަކީ އަޅުގަނޑު ތާއީދުނުކުރާ އިޞްލާޙުތަކެއް ނޫން. އެއްވެސް ކަހަލަ، އެއަށް ވެސް
ތާއީދުކުރަމޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާށޭ އަދި ފުންކޮށް ވިސްނާ މީތި ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި
އޮތް ބިލެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ޔަގީނުންވެސް ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އެކަމަކު މި ދިރާސާތަކެއް ކުރާއިރު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލުއިފަސޭހަތަކެއް ފެންނާނެ ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން މީގަ އި އިޚްތިޔާކު ރަން އެބަޖެހޭ. ޝުކުރިއްޔާ
ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޞްޠަފާއަށް ފުރުޞަތު. ޖަމީލް.
14

ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ދެންމެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވާހަކަދެކެވުނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މީގައި މި ރިޕޯޓުތައް
ފޮނުވަންޖެހޭ ވާހަކަތަކެއް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމަންޓް ކައުންސިލުގެ
އެކުލެވިގެންވާ ގޮތަށް ބަލާއިރުގައި މީގައި ހަމަ އެންމެ އިސްފަރާތަކަށް މިއޮތީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ. ދެން މި އޮތީ
ދިފާއީ ކަންކަމާ މަސްއޫލުވާ ފަރާތުގެ ވަޒީރު. ދާޚިލީ ކަންކަމާ ބެހޭ މަސްއޫލުވާ ވުޒާރާގެ ވަޒީރު. ޚާރިޖީ ކަންކަމާ ބެހޭ
މަސައްކަތު ވުޒާރާގެ ވަޒީރު. މާލީ ކަންކަމާ ބެހޭ މަސްއޫލު ވުޒާރާގެ ވަޒީރު. ޞިއްޙީ ޚިދުމަތާ ބެހޭ ވަޒީރު. ގެދޮރާއި
ބިނާވެއްޓާ ބެހޭ ކަންކަމާ މަސްއޫލުވާ ފަރާތުގެ ވަޒީރު. ތިމާވެއްޓާ ބެހޭ ކަންކަމާ ބެހޭ ވަޒީރު. ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ
މެނޭޖްމަންޓް އޮތޯރިޓީގެ ޗްފީ އެގެޒެކެޓިވް. އެހެންވީމާ، އަނެއްކާ ކަނޑައެޅިގެން މީގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައި އެބަ އޮތް. ނެޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމަންޓް ކައުންސިލުގެ ޗެއަރޕާސަނަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއޭ.
އެހެންވީމާ، މިފަދަ ވަޒީރުންތަކެއްގެ މައްޗަށް އެކުލެވިގެން އޮންނަ ކައުންސިލަކުން ދެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް
ފޮނުވަންޖެހޭ ގޮތަށް އޮތުމުގެ ބަދަލުގައި، މިނިވަން މުއައްސަސާއާ ބެހޭ ކޮމިޓީން ހަމަ އޮންނާނެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ބޭނުން ވަގުތެއްގައި ހާޒިރުކޮށްލައިގެން މަޢުލޫމާތުތައް ސާފުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު. އެހެންވީމާ، ގާނޫނުގެ ތެރެއަށް
އެބައިލާކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙުތަކަށް ސަޢުދު އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޞްޠަފާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާތީ، އެ އިޞްލާޙުތައް އެގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ވޯޓުދެއްވުން އެދެން. އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން އެ އިޞްލާޙު އެގޮތަށް، ކޮމިޓީގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން
އިޞްލާޙުތައް ފާސްވެއްޖެ. މާރިޔާ، ވޯޓެއްނުދެއްވާ ދެއްތޯ؟ އެހެންވީމާ، އެ އިޞްލާޙުތައް އެގޮތަށް ފާސްވެގެން ދިޔައީ
އިނގޭތޯ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޖަމީލް ޢުޘްމާން ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަތިއްޔާ ޖަމީލް ޢުޘްމާނަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދާދި ދެންމެއަކު ހުށަހެޅި އިޞްލާޙުތަކަށް ކޮމިޓީ މެންބަރުން ހަމަ ތާއީދުކުރެއްވި.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން އެ ހުރިހާ އިޞްލާޙުތަކާއެކު ކާރިސާއާ ބެހޭ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ ބިލު
ފާސްކުރުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
15

ޢުމަރު.
މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢުމަރު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ޖަމީލް ޢުޘްމާން އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
اله.
ޢަބްދު
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ދެން ހަމަ ރެކޯޑަށް ޓަކައި ދަންނަވާލާނަން. އަޅުގަނޑު ވެސް މި
ތަނަށް ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅިން. އޭގެ ކުރިން އިޞްލާޙުތަކެއް ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅިން.
އެކަމު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން، އަދި އެއަށް ތާއީދު ވެސް ލިބުނު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ އެ
ހުށަހެޅުން އެގޮތަށް ބާއްވާފައި އިޞްލާޙުތަކަށް ވޯޓަށް އެއްސެވި މަންޒަރު. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާ ތެރޭގައި
މިކަހަލަ ގޮތަކަށް މި މަސައް ކަތް ކުރެވިގެން ނުވާނެހެން އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ. އެހެންވީމާ، ރެކޯޑަށް ޓަކައި
އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ ފާހަގަކޮށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިބްރާހީމްދީދީ.
ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަށް މި ހުޅުވާލީ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު ދެންމެ މިތާނގައި ދެކެވެމުންދިޔަ ވާހަކައިގެ
ތެރޭގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކެބިނެޓް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ގެ ކެބިނެޓް ކައުންސިލުގައި ހިމެނިވަޑައިގެންފައި
އެބޭފުޅުންނަށް ހުރިހާ ބާރެއް އޮތީމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް މީގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭ ވާހަކަ ދެއްކީމަ، ދެން އޭގެން އެ
ދޭހަވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހާލަތު މިހާރު އޮތް ގޮތް. މަޖިލިސްގެ މެންބަރުން ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ
މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަކީ އެއީ ދައުލަތުގެ އެއްވެސް ބާރެއް ނޫން ކަމަށް. ޙަޤީޤަތުގައި ގާނޫނުއަސާސީން ލާޒިމްކުރޭ
ދައުލަތުގެ ތިން ބާރުގެ ތެރެއިން އެއް ބާރު ކަމަށް މަޖިލިސް އެއީ. އަނެއްކާ ސަރުކާރު ޒިންމާދާރުކުރުމުގެ ވަރަށް ބޮޑު
ބައެއް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ ނޫނީ ޕާލިމެންޓަކީ މުޅި ސަރުކާރު. ސަރުކާރަކީ ދައުލަތެއް ނޫން. ދައުލަތުގެ އެއްބައި
އެއީ. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ އަނެއްބައި ކަމުގައިވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މިހާރު މިފެންނަ ގޮތުން ސަރުކާރު
16

ޒިންމާދާރުކުރާކަށް ނޫނީ ސަރުކާރު ކުރާ ކަމެއްގައި ބަސް ކިޔާކަށް އެއްވެސް ފުރުޞަތެއް ނެތްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެނގިގެން މި ދަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިބްރާހީމްދީ.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާގޮތުގައި މިހާރުވެސް ގައުމުގައި ކުއްލި ޙާލަތެއް
މެދުވެރިވެއްޖިއްޔާ އެކަންކަމާ މަޝްވަރާކޮށް، އެކަމަށް ލަފާދޭ ކޮމިޓީއެއް މި މަޖިލީހުގައި އެބަ އޮތް މިހާރުވެސް.
މިސާލަކަށް، ކުއްލި ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރުވެސް 241 ކޮމިޓީ ވެސް ދެއްތޯ ކުއްލި
ޙާލަތްތަކުގައި ކަންތައްތައް ކުރަން. ޤައުމީ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރި ކަމެ އް ދިމާވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ
ކޮމިޓީއަށް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކުރެވޭ ކޮމިޓީއެއް
އެބަ އޮވޭ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މުއައްސަސާތައް ގެނެސްގެން ވެސް މަޝްވަރާކުރެވޭ ކޮމިޓީއެއް އެބަ އޮވޭ. ދެން
ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާ މިންވަރު ބަލާ ކޮމިޓީ ވެސް އެބަ އޮވޭ. އެހެންވީމާ، ކާރިސާ ދިމާވެއްޖިއްޔާ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ކޮމިޓީއެއް ގެނެވޭނެ. އަދި ހަމައެއާއެކު އެކިއެކި ވުޒާރާތަކުން ދޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ މައްސަލަ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަކިވަކިން ވެސް ބެލޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން މެދުވެރިވެއްޖެ ޙާލަތެއްގައި މި
މަޖިލީހުގައި ކުއްލި މައްސަލަތައް ހުށަހެޅެން ވެސް އެބަ އޮވޭ. ހަމަ ކުއްލި މައްސަލަ. ދިވެހިރާއްޖެއަށް ކާރިސާއެއް
މެދުވެރިވެއްޖެ އްޔާ ކޮމިޓީއެއް ނޫން، މުޅި މަޖިލިސް އެކަމަށް ވަގުތުން އެޓެންޑްވެ ވޭ. މަޖިލިސް ޗުއްޓީގައި އޮތަސް
މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް ވަގުތުން މަޖިލިސް ބޭއްވޭނެ ހަމަ އެކަހަލަ ކަމެއް ދިމާވެއްޖިއްޔާ. ނައިބު ރައީސް ވެސް
ހުންނަވާނެތާ އަދި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަދި އިތުރު ކޮމިޓީއެއް މި މަޖިލީހުން މިކަމަށް، ކޮންމެ ބިލަކަށް ދެން
ކޮމިޓީއެއް ވުޖޫދަށް ގެންނަންވެއްޖެއްޔާ، އާދެ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ...
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އިވިއްޖެ ވަރަށް ބޮޑަށް މިތާނގައި އަޅުގަނޑުމެން މިކަމުގައި ކޮމިޓީއެއް ހުށަހަޅަން އުޅޭތީ އެކަމުގައި
އިޢުތިރާޟު ކުރައްވާ ބޭފުޅުންތަކުގެ، މެންބަރުންތަކުގެ އަޑުތައް ވެސް. ހަމަ އެ ބޭފުޅުން ދެއްކެވި ވާހަކައިން ވެސް
ވަރަށް ރަނގަޅަށް އޮޅުންފިލާނެ މިކަމުގައި މި ދިމާވާ ދަތި. މިދައްކަނީ ކާރިސާއެއްގެ ވާހަކަ. ގައުމަށް ބޮޑު ކަމެއް
ދިމާވެގެން އުޅޭ ވާހަކަ. އެވަގުތު ސަރުކާރު މަސްއޫލުވާ ކޮމިޓީ އާއި އެވަގުތު ޓޫ.ފޯ.ވަން ކޮމިޓީތޯ. އެވަގުތު އަނެއް
ކޮމިޓީތޯ އެ އޮޅުންފިލަން، ތި ބޭފުޅުން ތި ދައްކަވަނީ ވެސް އިމަޖެންސީ ޙާލަތަކަށް މި ރާއްޖެ އައިސްގެން އެކަހަލަ
17

ކަމެއްގައި އުޅޭ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވަނީ އަނެއްކާ ކުރީގަ އި ޖަމީލް ޢުޘްމާން
ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން ވިދާޅުވެއްޖެ، މީގައި މި ހިމެނެނީ ވަރަށް އިސް ފަރާތްތަކޭ. ޙަޤީޤަތުގައި ގާނޫނުއަސާސީ
ލިޔުނުއިރު ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި ދާޚިލީ ވަޒީރާއި އެ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަކީ ސަރުކާރުކަން އެނގި ތިބެ
ސަރުކާރު ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ ހަވާލުކުރީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އެކަން
ހިނގާފައި އޮއްވައި ސަރުކާރު ޖަވާބުދާރީކުރުވާކަށްނުޖެހޭނެއޭ މީގައި މި ތިބެނީ އެންމެ އިސް ފަރާތްތަކޭ އެހެން ބުނެފައި
ދެން އަނެއްކާ ފަނަރަވަރަކަށް ކޮމިޓީއަށް މިކަހަލަ ކާރިސާއެއްގަ އި އައިސް މީހުން ޖަވާބުދާރީވާން އެއީ އެބޭފުޅުންނަށް
ވެސް، ސަރުކާރަށް ވެސް ކުރެއްވޭނެވަރުގެ ކަމެއް ނޫން ކޮންމެ ދުވަހަކު ސަރުކާރު މަސްއޫލުވާ ކޮމިޓީއަށް، 241
ކޮމިޓީއަށް، އަނެއް ކޮމިޓީއަކަށް ވަޑައިގަތުން. އެހެންވީމާ، ޙަޤީޤަތުގައި އެކުރައްވާ މަސައްކަތް ފަސޭހަފުޅުވެފައި އަދި
ޚާއްޞަގޮތެއްގައި ތި ހުރިހާ ކޮމިޓީތަކެއްގައި ހިމެނޭ ބޭފުޅުން މި އެއް ކޮމިޓީއެއްގެ ތެރެއަށް ގެނެސްގެން އެކަން
ފަސޭހަވާނެގޮތަށް ކަމެއް ހުށަހަޅަން އުޅުނީމަ ވެސް ތި ބޭފުޅުން ތިއުޅުއްވަނީ އެކަންތައް ޤަބޫލު ނުކުރެވިގެން. ދެން
އެހެންވިޔަސް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާނަން. އަޅުގަނޑު މާއްދާތަކުގެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. 6ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ކަމަށް އެބަ
ސެކެޓޭރިއޭޓް ފަރާތުން ވިދާޅުވި ގޮތުގައި އަކުރެއް އިތުރުކުރަން. ދެން އެ ވާހަކަ ނިންމާފައި އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑު
ދަންނަވަން، ތިހެން ކުއްލިއަކަށް ގެންނަވައިގެން ހެއްދެވިޔަސް ސީދާ ދަންނަވަން ނޭނގުނަސް އޭގައި އޮންނަނީ ކާރިސާ
އިއުލާނުކުރާ ވާހަކަ 6ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގަ. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ މިފަދަ ކާރިސާއެއް އިއުލާނު ކުރެވޭތާ 7
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ވަގުތީ ކޮމިޓީއެއް، މަޖިލީހުގައި ވަގުތީ ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ. އަދި
ހަފްތާއަކު އެއްފަހަރު ކާރިސާއާ ބެހޭ ކައުންސިލުން އެ މަސައްކަތް ހިނގަމުންދާގޮތާއި ހުރިހާ ކަމެއް، ކަންކަން
ހިނގަމުންދާގޮތް ތަފުސީލު މި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އެއީ ހަތްފާއަކު އެއްފަހަރު އެބޭފުޅުން ކުރައްވަން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޖަމީލް.
ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ އޭރުގައި ހަމަ އެ ވާހަކަ ދައްކާލަންވެގެން. މިހާރު
ވަރަށް ތަފްޞީލުކޮށް އެވާހަކަ ދެކެވިއްޖެ މިތާނގަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެން އިތުރަށް އެވާހަކަ ދައްކާކަށް ނެތިން.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަޢުދު.
18

ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މިހާރު ވަރަށް ތަފާތުކޮށް ވާހަކަ އެބަ ދެކެވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރިހާ، އަޅު ގަނޑުގެ އަމިއްލަ
ޚިޔާލުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖެ ބައްޓަންކުރެވިފައި ޕްރެކްޓިސްކުރަމުން މިދަނީ. ސަރުކާރަށް ފަހު
ސަރުކާރަށް ބޮޑެތި މަތިކުރެއްވުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގާނޫނީ ބާރުވެރިކަން ސަރުކާރަކަށް
މި ދޫކުރައްވަނީ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރު ހިންގާ ކަންކަމުގެ ތެރެއަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް މިކްސްއަޕްވެ އަޅުގަނޑުމެން
އޭގެތެރެއަށް ސަރުކާރުން އެކަންކަން ކުރުމުގައި ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންވޯލްވްމަންޓް ސަރުކާރުން ހިންގާ
ހުރިހާ ކަމެއްގެ ތެރެއަށް ވަނުމަކީ އެއީ، ބަރުލަމާނީ ޕްރެކްޓިސްއަކަށް އަޅުގަނޑަށް ލަފާކުރެވެއޭ. އެހެންވީމަ،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އެބައޮތް ކޮންމެ ފަދަ ވަގުތެއްގައި ވެސް ސަރުކާރުން ހިންގާ ކަންކަމުގެ ތެރެއަށް ސަރުކާރުން
ހިންގާ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި މަލްފަންކްޝަނަށް ސަރުކާރު ގޮއްސިއްޔާ ނުވަތަ ރައްޔިތުންނަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގައި
އަޅާލުންތެރިކަން ނުވަތަ ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގައި ކަންކަން ފޯރުކޮށްނުދެއްވަންޏާ
ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާތަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހަމަ ރިޢާޔަތް ކުރެވި ސަރުކާރަށް ޖަވާބުދާރީ ކުރެވޭނެ
ރައްޔިތުންނަށް މަޖިލީހަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑުމެން އުފުލަމާހިނގާބަލާށޭ.
އަޅުގަނޑުމެން ވަކާލާތު މި ކުރަނީ ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ ހަދާ ގާނޫނެއްގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
އިންވޯލްމަންޓް ދޭން ސަރުކާ ރު ހިންގާ ކަންކަމުގެ ތެރޭގަ . އެހެންވެއްޖިއްޔާ ސްޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންވެސް
ތިއްބަވަން ޖެހޭނެ. އެވެސް އެއް ބާރު ، ދައުލަތުގެ 3 ބާރުގެ ތެރޭގައި އެވެސް އެއް ބާރު. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ
ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން ކޮންމެވެސް ފަނޑިޔާރަކު ވެސް ހުންނަންޖެހޭނެ އެބޭފުޅުންނަށްވެސް އެގިލައްވަންޖެހޭ
ސަރުކާރުން ހިންގަވާ ކަންކަމުގެ ތެރޭގަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް ޕާލިމެންޓް ވަމާ ހިނގާށޭ
ސަރުކާރަކީ ހަމަ ގާނޫނު ހަދާފައި ދޫކޮށްލުމަށްފަހު އެ ގާނޫނުތަކާއި އެއްގޮތަށް ރައްޔިތުންނަށް އެކަށީގެންވާ
މިންވަރެއްގައި ސަރުކާރުން ޖަވާބުދާރީ ވޭތޯ ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް އެ ކުރި ރެސްޕޮންޑް، އިމަރޖެންސީ ރެސްޕޮންޑްގައި
ވެސް އަދި ކާރިސާ ދިމާވާ ޙާ ލަތްތަކުގައި ވެސް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް އަޅާލާތޯ ނުލާތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއެއް
ބެލުމަކީ. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެފަދަ ވަގުތެއްގަ އި ވެސް ކާރިސާއެއްގައި ރާއްޖެ ނުވަތަ އެ ޤައުމަކަށް އައިއް ސިއްޔާ އެ
ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތުންގެ މަންދޫބުން ބައްލަވާނެ. މަލްފަންކްޝަނަކަށް ސަރުކާރު ގޮއްސިއްޔާ ސަރުކާރު އެކަށީގެންވާ
މިންވަރެއްގައި އަޅާނުލައްވަންޏާ ހަމަ އިދިކޮޅު އޯޕަން މެންބަރުން ވެސް ހަމަ އެކަންކަން ސަރުކާރު، ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ އެވާ ފުރުޞަތުގެ ބޭނުން ހިއްޕަވާނެ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ފަށަލައަށް ނުވަތަ
ސަރުކާރުން އެކަންކަން އޮޕަރޭޝަނަލް މެނުއަލްގައި އެކަންކަން ކުރެއްވުމަށް އެއޮންނަ ފަށަލައިގެ ތެރެއަށް
އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ނުވަންނަމާހިނގާ ށޭ. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާގެ ތެރޭގައި
ސަރުކާރު މަލްފަންކްޝަން ވާހިނދު އެ ޖަވާބުދާރީކޮށް އެކަންކަން ރަނގަޅު ކުރުމަށް ޓަކައި ސަރުކާރުން ޖަވާބުދާރީ
19

ކުރުމުގެ މަސް އޫލިއް ޔަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ތިބުމަކީ އެއީ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ނަޒަރިއްޔާތުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ
ދެކޭގޮތް ކަމަށް ވާތީ ހަމަ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު ދެހުށަހެޅުމެއް އެބައޮތް. ދެން އެއް ހުށަހެޅުމަކީ ޖަމީލް ޢުޘްމާން ހުށަހަޅުއްވަ އި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އުމަރު ތާއީދު ކުރެއްވީ ދެއްތޯ. އެއީ އަނެއް ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރި އިޞްލާޙުތަކާއެކު މުޅި ބިލު ފާސްކުރުން.
ދެން މާރިޔާ އަޙްމަދުދީދީ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވަނީ 6ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ށް، (ނ) ގެ ގޮތުގައި އަކުރެއް
އިތުރުކުރުމަށް. އެއަށް އިބްރާހީމްދީދީ ތާއީދުކުރައްވާފައި ވަނީ ދެއްތޯ.
ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން ތާއީދުކޮށްލުމަށް ޓަކައި.
ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކދެއްކެވުން:
ތާޢީދުކުރަންވެގެން މިއުޅެނީ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދެންމެ މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު މާރިޔާ
އަޙްމަދުދީދީ އެހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙަށް ތާޢީދުކުރަން. އޭގެ އިތުރުން ދެންމެ ސަޢުދު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދު އެ
ވިދާޅުވި އެއްޗަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ގައި މިއިންނަނީ ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރުގެ ފަރާތުން ކުރާ ކަންތައްތައް
ހިނގާނުހިނގާގޮތް ބެލުމާއި ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރު ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުން. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ޒިންމާއެއް ދެއްތޯ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސްއަށް އޮތް. އެހެންވީމަ، އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިއުޅެނީ އެ ބޭފުޅުން ކަމަކަށް
އަރައިގަނެ އެކަން ހުއްޓުވައި އެކަމަށް ދަތިކުރާކަށެއް ނޫން. އެއީ ތި ބޭފުޅުން މިސާލަކަށް އޮޕޮޒިޝަނުގައި ތިއްބެވި
ކަމުގައި ވިއަސް ، ތި ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ހަމަ މާދަމާ އޮޕޮ ޒިޝަނުގައި ތިއްބަވަން ވެސް ހަމަ ޖެހިދާނެ. މާތްކަލާނގެ
ކަމެއް މެދުވެރި ކުރައްވާނެ ގޮތެއް ނޭނގޭނެ އެ އްގޮތަކަށްވެސް. އެހެންނަމަވެސް ، ސަރުކާރު މިވަރުގެ ކަމެއް ހިނގާއިރު
ސަރުކާރުން އެ ކުރައްވާ ކަމެއް ހިނގާ ނުހިނގާގޮތް ބަލާލުން އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޮމިޓީއެއްގެ ސިފައިގައި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހަމަ ކުރުން އެންމެ ރަނގަޅު ކަމެއްހެން. އެހެންނަމަވެސް، ތި ބޭފުޅުން އަތްޕުޅުގައި މިއަދު
މިތާގައި މެޖޯރިޓީ އޮތީމަ ތި ބޭފުޅުންނަށް އެނގޭނީ މިކަން ކުރިއަށް ގެންދަވާނެ ގޮތް. ޝުކުރިއްޔާ.
20

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ބިލު އިޞްލާޙަށް ހުށަހެޅިފައި އޮތީމަ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ދަންނަވާލާނަން ބިލަށް އިޞްލާޙަށް ވޯޓަށް
އަހާލަން. އެހެން ނޫނީ ދެން ވާގޮތަކީ މުޅި ބިލު ފާސްވެގެންދާއިރު ގައި މީތި ވޯޓަށް ނޭހޭނެ ދެއްތޯ. އެހެންވީމަ،
އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ މީގައި، މާރީ އަނެއް ރެކޯޑުގައި ވިދާޅުވެދެއްވަންވީ ނޫންތޯ ހު ށަހަޅުއްވަން ބޭނުންފުޅުވާގޮތް.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިހާރު 6ވަނަ މާއްދާގެ 9 އިތުރުކުރަން. އެއީ މި ކަންތައް ކޮމިޓީން ބާއްވާގޮތަށް ، އެހެންނޫންތޯ.
އެކަން ހިނގާތާ 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކާރިސާ ކޮމިޓީއަށް. އެކަން ކަނޑައެޅުއްވުމަށް ޓަކައި ކޮމިޓީއަށް 7 ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި ދެއްތޯ.
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބިލުގައި އެބައޮތް ދެއްތޯ ކާރިސާއެއް ކަނޑައަޅާ ވާހަކަ. ކާރިސާއެއް ކައުންސިލުން ކަނޑައެޅުއްވީމަ ކާރިސާއެއް ކަމަށް
އިޢުލާނު ކުރެއްވުމާ ގުޅިގެން މިތަނުގައި 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޓީއެއް، ވަގުތީ ކޮމިޓީއެއް ނަގަންވީ. ނަގާފައި ދެން
އެ ކައުންސިލުން ކާރިސާއާ ބެހޭ ގޮތުން ކަންތައްތައް ހިނގާ ނުހިނގާ ގޮތް އަންގަވަމުން 7 ދުވަސް ތެރޭގައި ގެންދަވާ
ކޮމިޓީއެއް މީގައި މި އޮންނަންވީ. ދެން އެހެންވީމާ، މި ވޯޓަށް އައްސަވާލައްވަންވީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދުދީދީ ހުށަހަޅުއްވައި އަދި އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ތާއީދުކުރައްވާފައި ވާތީވެ، އިޞްލާޙު އެގޮތަށް ފާސްކުރައްވަން ފެނިވަޑައިގަންނަ ވާ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން. އާދެ، އެހެންވީމާ، 3 ވޯޓު ފާސްކުރަން ފެންނަ ކަމަށް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި ފާހެއްނުވި އެ މާއްދާއެއް. ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނީ ޖަމީލް ޢުޘްމާން ހުށަހަޅުއްވައި ،
މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އުމަރު ޙުސައިން ތާއީދުކުރައްވާފައި ވަނީ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރި
އިޞްލާޙުތަކާއެކު މުޅި ބިލު ފާސްކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ވޯޓުދެއް ވުން އެދެން. އާދެ، ކޮމިޓީގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން އެގޮތަށް އެ ބިލު ފާސްވެގެންދިޔައީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ ،
ދެން އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތަށް ގެންނަ އިޞްލާޙެއް. 9 /2014، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތަށް
އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތް. ދެން މި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިންވެސް އެ މަސައްކަތް ފަށާފައި
ވާނީ. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ބެހޭގޮތުން އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ
ތަރުތީބުން. ޖަމީލް.
ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
21

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަނީ ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު އިޞްލާޙެއް. އަނެއްހެން ވަރަށް ގުޅުން، ދީނީ
ކަންތައްތަކާ އި ވެސް ވަރަށް ގުޅުންހުރި، އަދި ދީނީ ޢިލްމުވެރިންގެ ޚިޔާލު ވެސް ހޯދަންޖެހޭ ކަމަކަށް ވާތީވެ،
އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް އެހެން ބައްދަލުވުމަކުން މި ކުރިއަށް ގެންދާގޮތަށް ފަސްކޮށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއް ކެވުން:
އިބްރާހީމްދީ.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތަށް މި ހުށަހެޅިފައިވާ އިޞްލާޙަށް އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަމީލް ޢުޘްމާން އެހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް މި
ފަސްކުރަން އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެޖެންޑާ އައިޓަމް 2 ގައި މި އޮތް ގާނޫނު ނަމްބަރު 9/2014، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތަށް
އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުން. އަދި އިތުރު ފުރުސަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވަނީ ޖަމީލް ޢުޘްމާން، ލަސްކުރުމަށް
ޓަކައި. އިބްރާހީމްދީދީ ތާއީދުކުރައްވާފައި އޮތީ. އެހެންވީމަ، އެގޮތަށް އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާ ކަމުގައި
ވާނަމަ، އަޅުގަނޑު މި އެޖެންޑާ އައިޓަމް ލަސްކޮށްލާފައި ދެން ފަހުން ދަންނަވާލާނަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
މިހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީ ނިމުނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަޅުގަނޑަށް ތި
ދެއްވާ އެއްބާރުލުމަށް ޓަކައި.
____
22